

Migracijos tendencijos Lietuvoje 2014

Projektą bendrai finansuoja Europos Sąjunga ir Lietuvos Respublika

Co-funded by
the European
Union

Įvadas

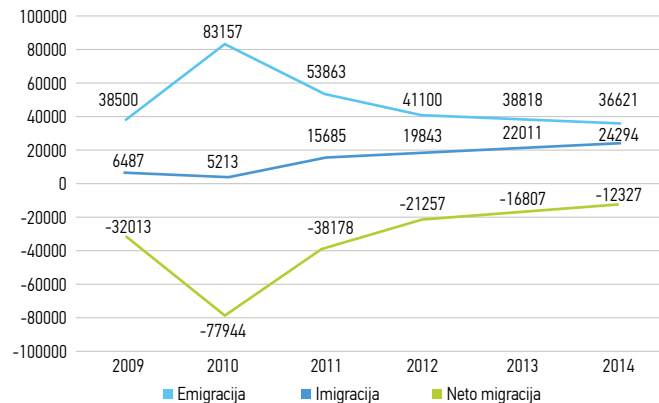
2014 m. Lietuvoje emigracijos mastai ir toliau mažėjo, daugėjo grįžtančių lietuvių bei atvykstančių užsieniečių. Vis dėlto per 2014 m. iš Lietuvos išvyko 1,5 karto daugiau žmonių negu atvyko. Dauguma užsieniečių atvyko teisėtos veiklos, šeimos susijungimo ir darbo pagrindais. Vienas pagrindinių pasikeitimų teisiniame reguliavime buvo sugriežtinta leidimų laikinai gyventi išdavimo užsieniečiams, kurie atvyksta užsiimti teisėta veikla (verslu), tvarka. 2014 m. nustatytos palankesnės leidimo laikinai gyventi gavimo ir šeimos susijungimo sąlygos tam tikroms užsieniečių grupėms (dirbantiems aukštos profesinės kvalifikacijos reikalaujantį darbą, daug investavusiems į įmonės veiklą, atvykusiems dėstyti ar bendrovės viduje perkeltiems specialistams). Galiausiai buvo patvirtintas Užsieniečių integracijos politikos įgyvendinimo 2015–2017 metų veiksmų planas.

Šioje ataskaitoje pateikiami pagrindiniai statistiniai rodikliai bei teisiniai pasikeitimai įvykę 2014 m. Šį informacinį leidinį ruošia Europos migracijos tinklo (EMN) Lietuvos Respublikos Nacionalinis informacijos centras.

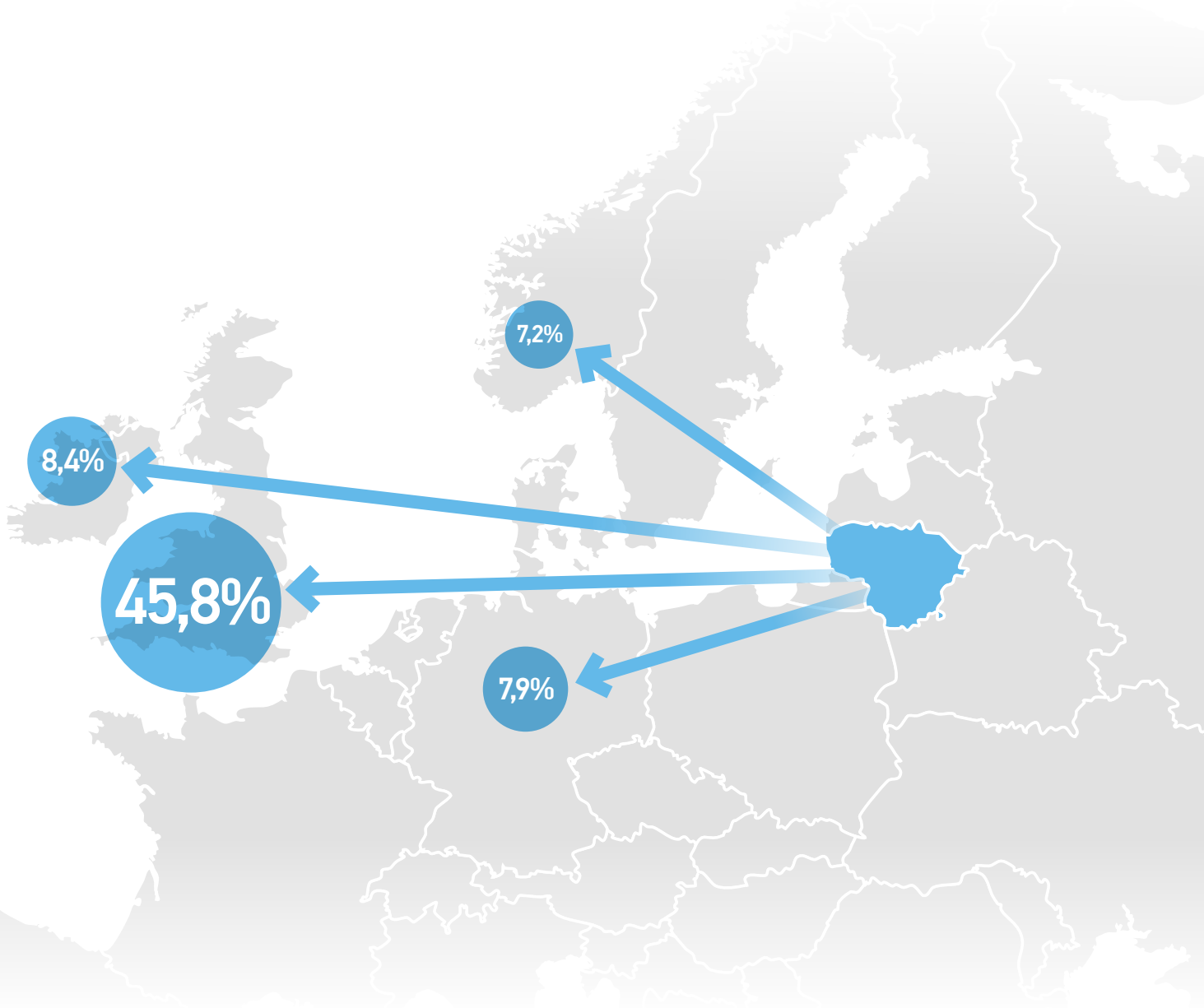
Migracijos tendencijos

Emigracija. 2014 m. emigracijos mastai Lietuvoje ir toliau mažėjo: iš Lietuvos **išvyko** 36 621 gyventojų. Tai 2,2 tūkst. (5,7 proc.) mažiau negu 2013 m. Pagrindinės tikslo šalys buvo panašios kaip ir 2013 m.: beveik pusė emigrantų (45,8 proc.) išvyko į Jungtinę Karalystę, į Airiją emigravo 8,4 proc., į Vokietiją – 7,9 proc., į Norvegiją – 7,2 proc.

1 pav. Migracijos srautai, 2009 - 2014 m.

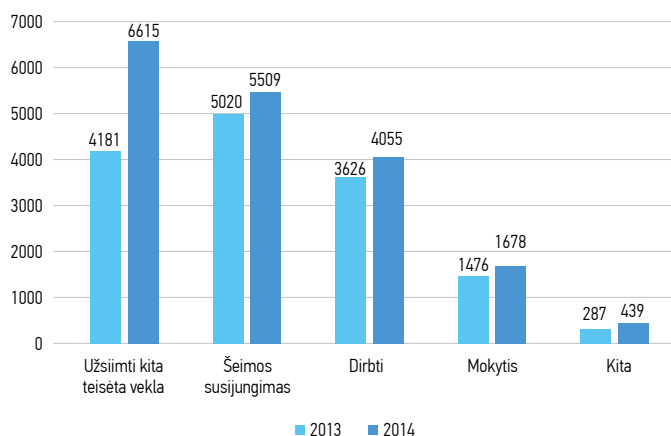
ŠALTINIS: STATISTIKOS DEPARTAMENTAS

Imigracija. 2014 m. tęsėsi didėjančios imigracijos tendencija: 2014 m. į Lietuvą **atvyko** 24 294 asmenys, t. y. 2 283 asmenimis (10,4 proc.) daugiau nei 2013 m. Dauguma (80,4 proc.) atvykusiųjų buvo Lietuvos Respublikos piliečiai, daugiausiai grįžę iš Jungtinės Karalystės, Airijos ir Norvegijos. 2014 m. į Lietuvą atvyko 4 766 užsieniečiai (57 proc. daugiau nei 2013 m.): 658 ES valstybių narių piliečiai (daugiausia iš Latvijos ir Vokietijos) bei 4 108 trečiųjų šalių piliečiai (daugiausia iš Rusijos, Ukrainos ir Baltarusijos). 2015 m. pradžioje Lietuvoje gyveno 39 980 užsieniečių iš 132 pasaulio valstybių. Jų skaičius sudaro 1,37 proc. visų Lietuvos gyventojų.

Atvykimo pagrindai. 2014 m. Lietuva išdavė arba pakeitė 18 296 leidimus laikinai gyventi užsieniečiams, t. y. 25 proc. daugiau nei 2013 m. Palyginus su 2013 m., 2014 m. 58 proc. išaugo leidimų laikinai gyventi teisėtos veikos pagrindų. Tai aiškintina tuo, kad nuo 2014 m. lapkričio 1 d. įsigaliojo nauja sugriežtinta tvarka, todėl užsieniečiai skubėjo pasikeisti ar gauti leidimus laikinai gyventi šiuo tikslu pagal dar galiojančią paprastesnę tvarką.

2 pav. Imigracija į Lietuvą (pagal pagrindus išduoti leidimus laikinai gyventi), 2013-2014 m.

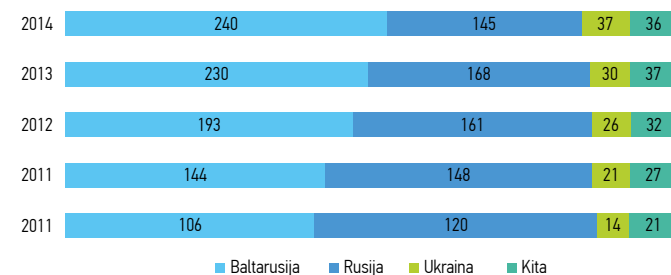
ŠALTINIS: MIGRACIJOS DEPARTAMENTAS

Praktikoje pastebėta, kad užsieniečiai piktnaudžiauja šiuo atvykimo pagrindu: jie neretai įsigyja Lietuvoje registruotas įmones, paskiria save jų vadovu ir tuo pagrindu kreipiasi dėl leidimo laikinai gyventi siekdami ne vykdyti teisėtą veiklą, bet gauti leidimą laikinai gyventi ir taip patekti į Šengeno erdvę. 2014 m. lapkričio 1 d. įsigaliojo įstatymo pakeitimai, kuriais nustatyti aukštesni reikalavimai leidimui laikinai gyventi išduoti užsieniečiams, kurie atvyksta užsiimti teisėta veikla (verslu). Buvo įvestas reikalavimas užsieniečiui dalyvauti siekiant įmonės tikslų arba ją valdant, taip pat tapo privaloma, kad įmonė vykdytų steigimo dokumentuose nurodytą veiklą ne mažiau kaip 6 mėn. iki kreipimosi dėl leidimo laikinai gyventi išdavimo, kad nuosavo kapitalo (turto) vertė sudarytų ne mažiau kaip 28 tūkst. eurų, iš kurių ne mažiau kaip 14 tūkst. eurų – užsieniečio investuotas turtas, ir kad tokia įmonė būtų įsteigusi bent 3 darbo vietas visai darbo dienai. Po 2014 m. lapkričio 1 d. pateikti 259 prašymai, t. y., pasikeitus leidimo laikinai gyventi išdavimo teisėtos veiklos pagrindų sąlygoms, prašymų išduoti leidimą laikinai gyventi šiuo pagrindu gerokai sumažėjo.

Vizos. 2014 m. Lietuvos vizų tarnybose išduotos 466 758 vizos (2013 m. – 471 258), iš jų 459 192 Šengeno vizos ir 7 566 nacionalinės vizos. Daugiausia Šengeno vizų buvo išduota Baltarusijoje (52,3 proc.) ir Rusijoje (31,7 proc.).

2014 m. Lietuvos vizų tarnybos atsisakė išduoti 5 179 Šengeno ir nacionalines vizas (5 proc. daugiau negu 2013 m.), o panaikino 1 792 vizas (20 proc. mažiau negu 2013 m.). Daugiausia Šengeno vizų buvo atsisakyta išduoti Armėnijoje (25 proc.), Gruzijoje (22 proc.), Rusijoje (19 proc.), Baltarusijoje (7,7 proc.) ir Kazachstane (7 proc.).

3 pav. Šalys, kuriose Lietuvos vizų tarnybos išdavė daugiausia Šengeno vizų, tūkst. 2010 – 2014 m.

ŠALTINIS: EUROPOS KOMISIJA

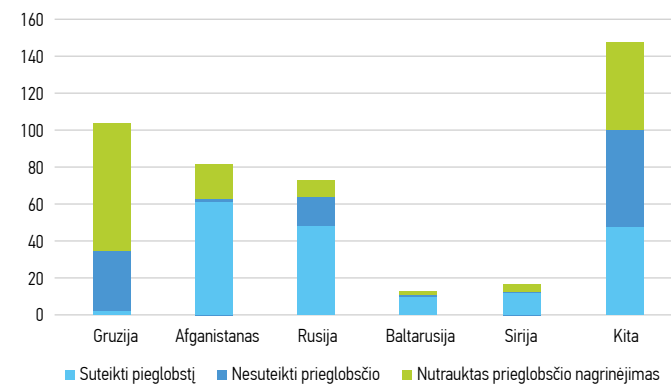
Prieglobstis

2014 m. trečiųjų šalių piliečiai pateikė **496 prieglobsčio prašymus**, t. y. 24,3 proc. daugiau nei 2013 m. 53,4 proc. prašymų suteikti prieglobstį užsieniečiai pateikė pasienio kontrolės punktuose. Daugiausia prieglobsčio prašytojų buvo iš Gruzijos (117 prašymų), Afganistano (99 prašymai) ir Rusijos (74 prašymai). Labai išaugo Ukrainos piliečių prieglobsčių prašytojų skaičius (2014 m. jie pateikė 70 prašymų suteikti prieglobstį, 2013 m. – 5).

2014 m. teigiamų sprendimų skaičius, panašiai kaip ir 2013 m., siekė 35,7 proc.

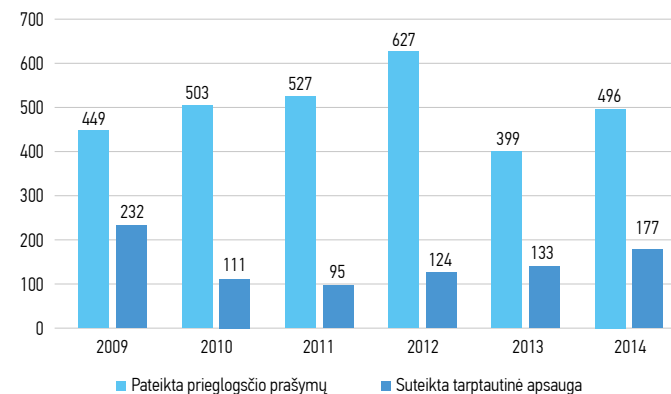
2014 m. prieglobstis Lietuvoje buvo suteiktas 177 asmenims, t. y. 28 proc. daugiau negu 2013 m. 24 asmenims suteiktas pabėgėlio statusas (2013 m. – 15 asmenų). Daugiausia Rusijos (11), Afganistano (10) piliečiams, po 1 – Baltarusijos, Kazachstano piliečiams ir asmeniui be pilietybės. 153 asmenims suteikta papildoma apsauga (2013 m. – 123 asmenims). Papildoma apsauga suteikta 50 Afganistano, 37 Rusijos ir 31 Ukrainos piliečiui (77,6 proc. visų sprendimų suteikti papildomą apsaugą).

4 pav. Sprendimai dėl prieglobsčio pagal pilietybes, 2014 m.

ŠALTINIS: MIGRACIJOS DEPARTAMENTAS

5 pav. Prieglobsčio prašymai ir suteiktas prieglobstis, 2009-2014 m.

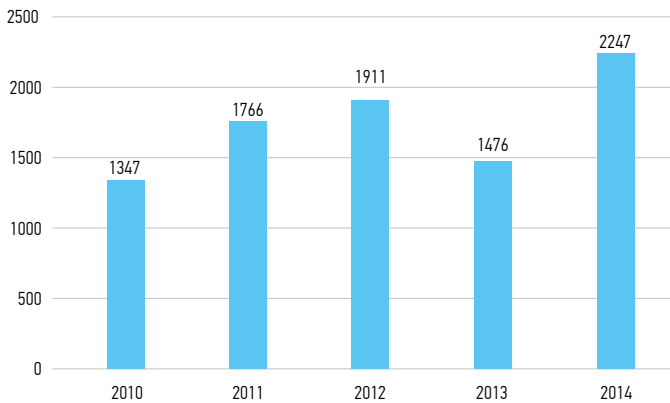
ŠALTINIS: MIGRACIJOS DEPARTAMENTAS

Neteisėta migracija

Neteisėtas atvykimas. 2014 m. sulaikyti 375 užsieniečiai (2013 m. – 329), bandę neteisėtai pereiti valstybės sieną (ne per pasienio kontrolės punktus). 2014 m. ypatingai išaugo neteisėtai atvykti bandžiusių piliečių iš Vietnamo skaičius.

Neteisėti migrantai. 2014 m. Lietuvos teritorijoje sulaikyti 2 247 neteisėtai esantys užsieniečiai, t. y. 8 proc. daugiau negu 2013 m. Didžioji dalis – neišvykusieji pasibaigus vizos galiojimui.

6 pav. Trečiųjų šalių piliečiai, kuriems buvo priimtas sprendimas dėl grąžinimo ar išsiuntimo arba įpareigojimas išvykti, 2010-2014.

ŠALTINIS: EUROSTAT

Grąžinimas ir išsiuntimas. Užsieniečiai, kurie pažeidė teisėto atvykimo, buvimo ir gyvenimo sąlygas, privalo išvykti iš Lietuvos Respublikos. 2014 m. iš Lietuvos faktiškai išvyko daugiausia Baltarusijos (516), Rusijos (365) ir Kirgizijos (325) piliečiai, kurie pažeidė teisėto buvimo Lietuvos Respublikoje pagrindus. Jeigu užsienietis neįvykdo sprendimo dėl grąžinimo savanoriškai per jam suteiktą terminą (7-30 dienų), jis yra išsiunčiamas iš Lietuvos Respublikos priverstinai.

2014 m. iš Lietuvos Respublikos išsiųsti 362 užsieniečiai, daugiausia išsiųsta Vietnamo piliečių (185), Gruzijos piliečių (95), Rusijos piliečių (30), Baltarusijos piliečių (12). 2013 m. išsiųsti 279 užsieniečiai, dauguma jų buvo Gruzijos piliečiai (173).

Tarptautinės migracijos organizacijos Vilniaus biuras 2014 m. padėjo savanoriškai grįžti į kilmės valstybę 66 užsieniečiams (2013 m. tokių užsieniečių buvo 43).

Apie EMN

Europos Migracijos tinklas (EMN) – tai Europos komisijos, 27 ES valstybių narių ir Norvegijos tinklas. Tinklo tikslai – rinkti, analizuoti bei dalintis naujausia informacija migracijos ir prieglobsčio srityse. Lietuvos Vyriausybei EMN atstovauja TMO Vilniaus biuras.

www.emn.europa.eu

www.emn.lt

Teisiniai pasikeitimai

Sutrumpėjo leidimų laikinai gyventi nagrinėjimo terminas nuo 6 mėn. iki 4 mėn. bei įvesta galimybė už didesnę mokestį sprendimą dėl leidimo gyventi priimti skubos tvarka per perpus trumpesnį terminą.

Prailegintas leidimo laikinai gyventi galiojimo terminas užsieniečiams, kurie atvyksta darbo tikslais (iki 2 m.), užsieniečiams, kurie atvyksta vykdyti mokslinių tyrimų arba dėstyti (iki 2 m.), aukštos profesinės kvalifikacijos užsieniečiams (iki 3 m.), užsieniečiams, kurie į įmonės nuosavą kapitalą (turtą) investavo ne mažiau kaip 260 tūkst. eurų ir įdarbino ne mažiau kaip 5 asmenis (iki 3 m.) bei užsieniečiams, kuriems suteikta papildoma apsauga (iki 2 m.).

Nustatyti aukštesni reikalavimai leidimui laikinai gyventi išduoti užsieniečiams, kurie atvyksta užsiimti teisėta veikla (verslu).

Jie dėl leidimo laikinai gyventi kreiptis gali tik jeigu jų buvimas yra būtinas ir jeigu įmonė vykdo steigimo dokumentuose nurodytą veiklą ne mažiau kaip 6 mėn., jeigu yra įsteigę ne mažiau kaip tris darbo vietas ir jose visą darbo laiką dirba Lietuvos Respublikos gyventojai, jeigu įmonės nuosavo kapitalo (turto) vertė sudaro ne mažiau kaip 28 tūkst. eurų, iš kurių ne mažiau kaip 14 tūkst. eurų – užsieniečio investuotos lėšos ar kitas turtas.

Paspartintas aukštos kvalifikacijos užsieniečių atvykimas. Užsieniečiams, kuriems darbdavys įsipareigoja mokėti mėnesinį darbo užmokestį, ne mažesnę negu 3 vidutiniai mėnesinio bruto darbo užmokesčio dydžiai, netaikomas darbo rinkos poreikių testas.

Palengvintas šeimos susijungimas užsieniečiams, kurie į įmonę daugiau investuoja (260 tūkst. eurų) ir įsteigia ne mažiau kaip 5 darbo vietas, atvyksta dėstyti ar yra bendrovių viduje perkelti specialistai. Jie gali atvykti į Lietuvos Respubliką iškart su šeima.

Nustatytos palankesnės sąlygos trečiųjų šalių studentams. Iš jų nebereikalaujama leidimo dirbti įsidarbinus praktikai ar mokslo ir studijų institucijose mokslinių tyrimų ar eksperimentinės plėtros srityje. Pabaigę mokymąsi ar studijas Lietuvoje, jie taip pat gali likti dar šešiams mėnesiams.

Patvirtintas Užsieniečių integracijos politikos įgyvendinimo 2015–2017 metų veiksmų planas. Plane numatytos integracijos priemonės bus taikomos visiems užsieniečiams – tiek ES, tiek ir ne-ES piliečiams.

Sugriežtinti reikalavimai, skirti sumažinti galimybes piktnaudžiauti leidimų gyventi išdavimo sistema (įtvirtintas reikalavimas turėti tinkamą gyvenamąją patalpą, įtvirtinta fiktyvios įmonės sąvoka, padidintos baudos už melagingų duomenų pateikimą ir kt.) bei prieglobsčio sistema (įtvirtinti kriterijai, kuriais vadovaujamosi sprendžiant, kad užsienietis gali pasislėpti, siekdamas išvengti grąžinimo į užsienio valstybę ar išsiuntimo iš Lietuvos Respublikos ir dėl to gali būti sulaikytas) bei nustatyta, kad prieglobsčio prašytojas gali būti sulaikytas tik siekiant išsiaiškinti motyvus, kuriais grindžiamas jo prašymas suteikti prieglobstį, jeigu informacija dėl motyvų negalėtų būti gauta prieglobsčio prašytojo nesulaikius.

Apie TMO

Tarptautinė migracijos organizacija (TMO) buvo įkurta 1951 m. TMO siekia užtikrinti tvarkingą ir humanišką migracijos valdymą, skatina tarptautinį bendradarbiavimą sprendžiant migracijos klausimus, dalyvauja praktinių sprendimų migracijos problemoms spręsti paieškose bei teikia reikalingą humanitarinę pagalbą migrantams.

www.iom.int

www.iom.lt